

58^η ΣΥΝΟΔΟΣ ΠΡΥΤΑΝΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΩΝ Δ.Ε. ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ

**13 – 14 Ιουνίου 2008
Πολυτεχνείο Κρήτης**

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΑΡΧΩΝ

(βασισμένη στην συνέντευξη τύπου της 5^{ης} Ιουνίου 2008)

Η Σύνοδος Πρυτάνεων, η οποία συνήλθε στα Χανιά, μετά από εκτίμηση της κατάστασης, η οποία έχει διαμορφωθεί στα Ελληνικά Πανεπιστήμια τα τελευταία χρόνια, απευθύνει κραυγή αγωνίας για το μέλλον του Δημόσιου Πανεπιστημίου στη χώρα μας. Μια κραυγή αγωνίας όχι μόνο αυτών που έχουν σήμερα την ευθύνη της διοίκησής τους, αλλά και όλων εκείνων των υγιών δυνάμεων του Διδακτικού, του Ερευνητικού και του Διοικητικού προσωπικού που υπηρετούν πιστά τον θεσμό αυτόν, έναν θεσμό που στήριξε από τα πρώτα του βήματα το Ελληνικό Κράτος μέχρι και τη σημερινή ισότιμη συμμετοχή του στην Ευρωπαϊκή Κοινωνία. Συγχρόνως, εκφράζουμε την αγωνία των δεκάδων χιλιάδων φοιτητών μας καθώς και των γονιών τους, που πίστεψαν στο Δημόσιο Πανεπιστήμιο και εναπόθεσαν τις ελπίδες τους σ' αυτό για ένα καλύτερο μέλλον.

Οι πράξεις βίας, καταστρατήγησης των ακαδημαϊκών αξιών και η κατάλυση της δημοκρατίας μέσα στα Πανεπιστήμια συνεισφέρουν σε μία πρωτοφανή απαξίωση του Ελληνικού Δημόσιου Πανεπιστημίου. Η απαξίωσή του είναι και απαξίωση της ίδιας της Κοινωνίας. Είναι ένας καταστροφικός δρόμος χωρίς επιστροφή.

Η σημερινή συγκυρία για τα Πανεπιστήμια είναι εξαιρετικά δύσκολη. Τα τελευταία φαινόμενα βίας, όπως ο τραυματισμός του Πρύτανη καθηγητή Α. Μάνθου κατά τη συνεδρίαση της Συγκλήτου του Α.Π.Θ., οι εγκληματικές επιθέσεις εις βάρος υπαλλήλων Πανεπιστημίων εν ώρα καθήκοντος, οι βίαιες διακοπές των συνεδριάσεων των Συγκλήτων και η ομηρεία των μελών τους, όπως αυτή που έχει συμβεί στα Πανεπιστήμια Μακεδονίας, Κρήτης, Πατρών Αιγαίου και στο Πολυτεχνείο Κρήτης, όταν δεν λαμβάνονται οι αποφάσεις που ορισμένοι επιθυμούν να επιβάλουν, αλλά και η παρεμπόδιση και η ακύρωση των δημοκρατικών εκλογικών διαδικασιών για την ανάδειξη των Πανεπιστημιακών Αρχών έρχονται να αποδομήσουν σε επικίνδυνο βαθμό τη λειτουργία του Δημόσιου Πανεπιστημίου.

Παράλληλα, όμως, είμαστε όλοι μάρτυρες μιας εντεινόμενης κομματικής αντιπαράθεσης για τα θέματα της Παιδείας με «όμηρο» το ίδιο το Πανεπιστήμιο. Ο πύρινος κομματικός λόγος συχνά απονευρώνει τις προϋποθέσεις του ήπιου λόγου, ακυρώνοντας κάθε προσπάθεια ουσιαστικού και δημοκρατικού διαλόγου. Όλοι οι κομματικοί φορείς καταδικάζουν τη σημερινή κατάσταση, όλοι διακηρύσσουν μεγάλα σχέδια για το Δημόσιο Πανεπιστήμιο αλλά στην πράξη με τις τοποθετήσεις τους –πιστεύουμε ακούσια– υποδαυλίζουν εμμέσως την αναταραχή· για παράδειγμα αν και έχουν επισημανθεί προβλήματα εφαρμογής του νέου νόμου που οδηγούν τα Ιδρύματα σε δυσλειτουργίες, η Κυβέρνηση εμμένει στην εφαρμογή ακόμη και δυσεφάρμοστων σημείων του. Από την άλλη πλευρά άλλα Κόμματα μάς καλούν να μην εφαρμόσουμε τον νόμο στο σύνολό του, δηλαδή μας καλούν στη μη εφαρμογή ενός νόμου μιας κατά τα άλλα ευνομούμενης δημοκρατικής Πολιτείας!

Το πρόβλημα της Παιδείας είναι κατεξοχήν πολιτικό και κοινωνικό. Οι κουρασμένοι απόφοιτοι του Λυκείου αφυδατώνονται από ένα πιεστικό σύστημα εισαγωγής στα Πανεπιστήμια και φοιτούν σε αυτά βιώνοντας έντονα το άγχος της επαγγελματικής αποκατάστασης. Πολλά πτυχία των δημοσίων Πανεπιστημίων δεν έχουν ακόμη κατοχυρωμένα επαγγελματικά δικαιώματα και την ίδια ώρα συζητούμε μόνο για το πώς θα λύσουμε το πραγματικά μεγάλο, όπως οφείλουμε να ομολογήσουμε, πρόβλημα της αυθαίρετης λειτουργίας των Κ.Ε.Σ. Εν κατακλείδι, οι φοιτητές μας ζουν μέσα σε μια κοινωνία χωρίς πρότυπα, με αβεβαιότητα και αναξιοκρατία, από την οποία, δυστυχώς, δεν λείπουν οι πελατειακές σχέσεις και ο λαϊκισμός. Σε αυτό το περιβάλλον πολλοί νέοι ασφυκτιούν και αντιδρούν. Ορισμένοι, ευτυχώς λίγοι, οδηγούνται σε ακραίες συμπεριφορές. Είναι αδιαμφισβήτητο ότι πρέπει να γίνει προσπάθεια αυτοί οι λίγοι να αντιληφθούν το πόσο εσφαλμένα πράττουν ή αλλιώς να απομονωθούν από την πανεπιστημιακή κοινότητα. Κυρίως όμως, πρέπει να θεραπευθούν τα βαθύτερα κοινωνικά αίτια που οδηγούν σε αυτά τα φαινόμενα. Η λύση στο συγκεκριμένο πρόβλημα δεν μπορεί να είναι κατασταλτική. Είναι βέβαιο ότι η βία, ως μέσον αντιμετώπισης της αυθαιρεσίας, φέρνει περισσότερη βία. Δημιουργεί έναν φαύλο κύκλο. Για την καταπολέμησή της απαιτείται πρόληψη και σχεδιασμός των κατάλληλων πολιτικών και δράσεων, μέσα από σταθερά και μελετημένα βήματα. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη δημιουργία αμοιβαίας εμπιστοσύνης ανάμεσα στην Πολιτεία, τα πολιτικά κόμματα και τους φορείς της εκπαίδευσης.

Το διάγγελμα αυτό της Συνόδου Πρυτάνεων σηματοδοτεί την ανάγκη γι' αυτά τα επόμενα βήματα που πρέπει όλοι μαζί να

κάνουμε τώρα, που οφείλαμε μάλιστα να τα είχαμε κάνει χθες! Τα Πανεπιστήμια και οι Πρυτανικές Αρχές δεν πολιτεύονται. Η πρωτοβουλία πρέπει να προέλθει από την Βουλή των Ελλήνων. Η Σύνοδος των Πρυτάνεων επανειλημμένως τα τελευταία χρόνια ζητεί να συγκροτηθεί μια Διακομματική Επιτροπή για την Παιδεία, έτσι ώστε τα Κόμματα με συναίνεση και αμοιβαίες υποχωρήσεις να αποφασίσουν από κοινού με τους φορείς της Εκπαίδευσης όλες τις απαραίτητες αλλαγές για όλες τις βαθμίδες της, ξεκινώντας από την Πρωτοβάθμια, χωρίς κομματικές σκοπιμότητες και συντεχνιακές λογικές, χωρίς αφορισμούς και γενικεύσεις.

Τα τεράστια προβλήματα της Παιδείας σήμερα μπορούν να αντιμετωπισθούν με επιτυχία μόνο με τη συνεργασία όλων των κοινοβουλευτικών δυνάμεων. Όσο κυριαρχούν οι πολιτικές σκοπιμότητες και οι αντιπαραθέσεις τόσο θα δυσκολεύεται η αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων. Η συναινετική προσέγγιση εφαρμόσθηκε και σε άλλες χώρες και πέτυχε. Είναι πράγματι άδικο –για τις νέες γενιές πρωτίστως– σε άλλες χώρες να σχεδιάζουν το μέλλον, ενώ εμείς εδώ ακόμα να συζητούμε για τα αυτονόητα!

Η Σύνοδος των Πρυτάνεων πολλές φορές, αλλά και προσφάτως στην Σύνοδο της Μυτιλήνης τον Μάιο 2006, έχει καταθέσει συγκεκριμένες θέσεις για τη λειτουργία των Πανεπιστημίων. Συγκεκριμένα:

- Ο νόμος για τα Πανεπιστήμια οφείλει να είναι πραγματικό ΠΛΑΙΣΙΟ αναφοράς και όχι σύνολο λεπτομερών ρυθμίσεων. Οι όποιες απαιτούμενες εξειδικεύσεις του νόμου πρέπει να γίνονται με τον ξεχωριστό Εσωτερικό Κανονισμό κάθε

Ιδρύματος, που θα βρίσκεται στο πνεύμα του λιτού νόμου-πλαισίου και παράλληλα θα λαμβάνει μέριμνα για τις ιδιαιτερότητες και τους σκοπούς κάθε Ιδρύματος.

- Πρέπει να κατοχυρωθεί η ουσιαστική και πλήρης διοικητική, οικονομική και ακαδημαϊκή αυτοδιοίκηση.
- Η θεσμοθέτηση μη κρατικών – μη κερδοσκοπικών Πανεπιστημίων δεν λύνει κανένα σημαντικό πρόβλημα της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Αυτό που προέχει είναι η οικονομική στήριξη των Πανεπιστημίων, παράλληλα με την ενίσχυση του δημόσιου χαρακτήρα και της κρατικής μέριμνας γι' αυτά, τα οποία οφείλουν να λειτουργούν πάντα με διαφάνεια, λογοδοσία και συνεχή αξιολόγηση.
- Η διευκόλυνση των διεθνών επιστημονικών δράσεων και συνεργασιών στο πλαίσιο της αυτοτέλειας του εθνικού εκπαιδευτικού μας συστήματος είναι απαραίτητο στοιχείο προόδου.
- Μα προέχει η ενθάρρυνση των περισσότερων δυναμικών στοιχείων και χαρακτηριστικών των ελληνικών Πανεπιστημίων, τόσο στην εκπαίδευση όσο και στην έρευνα και να επιβραβεύεται η αριστεία.
- Η μείωση της γραφειοκρατίας και η ενθάρρυνση περισσότερο αποτελεσματικών διοικητικών και οικονομικών μηχανισμών και διαδικασιών λήψης αποφάσεων.

Πιστεύουμε ότι οι θέσεις της Συνόδου των Πρυτάνεων πρέπει να αποτελούν σημείο αναφοράς για κάθε νόμο που σχετίζεται με την Ανώτατη Εκπαίδευση. Φοβούμαστε ότι όλοι οι τελευταίοι νόμοι για τα Πανεπιστήμια δεν αποτέλεσαν ποτέ ένα

λιτό πλαίσιο, και αυτό ισχύει και για τον τελευταίο νόμο, που δεν κατοχυρώνει την αυτοδιοίκηση σύμφωνα με τη γνώμη της Συνόδου, παρά τα όποια θετικά βήματα περιλαμβάνει.

Σημειώνουμε, επίσης, ότι ακόμα και με την όποια καλόπιστη προσπάθεια εφαρμογής του νόμου αυτού παρατηρήθηκαν δυσλειτουργίες, που είχαν εγκαίρως εντοπισθεί από τη Σύνοδο των Πρυτάνεων και τις Συγκλήτους των Πανεπιστημίων και όμως δεν έχουν ακόμα απαντηθεί. Κατά την εφαρμογή ενός νόμου είναι φυσικό να προκύψουν δυσλειτουργίες που αρχικώς δεν ήταν δυνατό να προβλεφθούν. Συμβαίνει συχνά κάτι τέτοιο. Αυτό που δεν πρέπει να συμβαίνει είναι η μη έγκαιρη διόρθωση αυτών των δυσλειτουργιών.

Παρ' όλα αυτά στον ισχύοντα νόμο υπάρχουν και θετικά σημεία που πυροδότησαν αδίκως πολλές, υπερβολικές και δυσκολονόητες από τον κοινό νου αντιδράσεις. Είναι δυνατόν ένα Πανεπιστήμιο να μην αποτιμά το έργο του, να μην προγραμματίζει για τα επόμενα χρόνια τα βήματά του, προδιαγράφοντας τις ανάγκες του, αποτυπώνοντας παράλληλα και τις ελλείψεις του; Είναι δυνατόν αυτό που σχεδόν όλα τα Κόμματα αποδέχθηκαν ως δημοκρατικό επίτευγμα –δηλαδή την καθολική ψηφοφορία για την ανάδειξη των Αρχών– να οδηγεί μειοψηφίες –που ανεξήγητα βάλουν κατά αυτού του μέτρου– σε ενέργειες που προσβάλουν βάναυσα τη Δημοκρατία και οδηγούν στην παράλυση τα Πανεπιστήμια, με σοβαρό κίνδυνο να παραμείνουν αυτά ή οι Σχολές και τα Τμήματά τους χωρίς Διοικήσεις; Πώς θα λειτουργήσουν τα Πανεπιστήμια αυτά τη νέα ακαδημαϊκή χρονιά όταν θα έχει λήξει η θητεία των σημερινών οργάνων; Τα έχουν

σκεφθεί αυτά όσοι παρακωλύουν τις κορυφαίες πράξεις αυτοδιοίκησης των Πανεπιστημίων;

Η Παιδεία γενικά, και ακόμα περισσότερο η Δημόσια Ανώτατη Εκπαίδευση, αποτελεί και πρέπει να συνεχίσει να αποτελεί έναν θεσμό που απευθύνεται σε όλους χωρίς διακρίσεις, χωρίς ταξικούς ή άλλους διαχωρισμούς. Γι' αυτό και πρώτο μέλημα κάθε δημοκρατικά οργανωμένης και ευνομούμενης Πολιτείας πρέπει να είναι η διασφάλιση του αγαθού της Δημόσιας Παιδείας.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, εκείνο που πιστεύουμε ότι προέχει –και αυτό ζητούμε σήμερα– είναι η ανάγκη αντιμετώπισης όλων των ζητημάτων της Δημόσιας Παιδείας **με διακομματική συναίνεση**. Στην παρούσα χρονική συγκυρία η συζήτηση για την ίδρυση ιδιωτικών Πανεπιστημίων δεν επιλύει τα μεγάλα και χρονίζοντα προβλήματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Αντιθέτως, φαίνεται ότι συμβάλλει στην όξυνση της πολιτικής αντιπαράθεσης στον πολύπαθο αυτόν χώρο.

Η λειτουργία ισχυρών Δημόσιων Πανεπιστημίων αποτελεί και στην Ελλάδα αλλά και σε όλη την Ευρώπη εγγύηση ποιότητας για τις παρεχόμενες σε κάθε χώρα σπουδές και γενικότερα για το επίπεδο της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Πιστεύουμε στις δυνάμεις των Ελληνικών Πανεπιστημίων και καλούμε την Πολιτεία να διασφαλίσει την εύρυθμη λειτουργία τους και να μας εμπιστευθεί.

Καθήκον όλων μας, λοιπόν, είναι να ανταποκριθούμε στις προκλήσεις και τις ανάγκες της εποχής και παράλληλα να επανυξήσουμε την εμπιστοσύνη που χρόνια τώρα παρείχε η κοινωνία στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Έτσι θα επιτευχθεί και η

απομυθοποίηση της άποψης ότι το ιδιωτικό Πανεπιστήμιο είναι η λύση των προβλημάτων της Ανώτατης Παιδείας.

Συνοψίζοντας:

- Λέμε «όχι» στις «δυναμικές μειοψηφίες» που καταλύουν τη λειτουργία των Πανεπιστημίων, που καταλύουν τη Δημοκρατία και το Πανεπιστημιακό Άσυλο και παρεμποδίζουν τον ελεύθερο διάλογο, την ελεύθερη διακίνηση των Ιδεών.
- Λέμε «ναι» στην κινητοποίηση όλων των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας για την προάσπιση της ομαλής λειτουργίας των Ιδρυμάτων μας.
- Λέμε «όχι» στις κομματικές αντιπαραθέσεις για την Παιδεία.
- Ζητούμε διακομματική συναίνεση. Τούτο πρέπει να επιτευχθεί μέσα από Διακομματική Επιτροπή της Βουλής. Είναι η μόνη οδός για την Παιδεία που όλοι θέλουμε στον τόπο μας.
- Ζητούμε μια συναίνεση που πρέπει να έρθει μέσα από συγκεκριμένα και σταθερά βήματα σε σύντομο χρονικό διάστημα.
- Μια συναίνεση που πιστεύουμε ότι πρέπει να στηριχθεί στις ακόλουθες αυτονόητες προϋποθέσεις για μια Παιδεία αντάξια των προσδοκιών της ελληνικής κοινωνίας. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι:
 - ο Αναδιάρθρωση της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, γιατί οι φοιτητές μας στα Πανεπιστήμια δεν προκύπτουν εν κενώ, τους

υποδεχόμαστε σχεδόν διαμορφωμένους από τις δύο άλλες βαθμίδες.

- ο Ουσιαστική ενεργοποίηση της Συνταγματικά κατοχυρωμένης θεσμικής θωράκισης της αυτοδιοίκησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Μιας αυτοδιοίκησης που ισχύει σε όλα τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα των προηγμένων χωρών και όχι μόνο.
- ο Οικονομική ενίσχυση της Παιδείας στο σύνολό της τουλάχιστον στο 5% του Α.Ε.Π.
- ο Ενίσχυση των υποδομών σε κάθε βαθμίδα της εκπαίδευσης, έτσι ώστε μαθητές, φοιτητές, δάσκαλοι, καθηγητές και πανεπιστημιακοί να σπουδάζουν και να εργάζονται σε ένα περιβάλλον αντάξιο των προσδοκιών της κοινωνίας και στο ύψος του λειτουργήματος της Εκπαίδευσης.
- ο Εξασφάλιση της πρόσβασης σε κάθε βαθμίδα της Εκπαίδευσης και επιλογή των άξιων για την Ανώτατη Εκπαίδευση, χωρίς καμία ταξική ή άλλη διάκριση.
- ο Αναγνώριση και κατοχύρωση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων μας.
- ο Διά βίου Εκπαίδευση και Επαγγελματική Κατάρτιση για να καλύπτονται τα κενά που δημιουργούνται για όσους αποφοιτούν από την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ή δεν μετέχουν σε αυτήν.

Αποτέλεσμα αυτής της συναίνεσης θα είναι και η εξαφάνιση των αιτίων που οδηγούν στην ενεργοποίηση των ομάδων διαμαρτυρίας και επιβολής της βίας, τις οποίες βλέπουμε σήμερα να δρουν όχι μόνο στον χώρο των Πανεπιστημίων, αλλά και ευρύτερα.

Η σημερινή συγκυρία, όπως αρχικώς αναφέραμε, είναι εξαιρετικά δύσκολη και κρίσιμη. Απαιτούνται βήματα τώρα. Αν η Πολιτεία και τα Κόμματα δεν αντιληφθούν το χρέος τους προς τα παιδιά μας, τότε θα εισέλθουμε ως κοινωνία σε παρατεταμένη κρίση. Γιατί μόνον μέσω της Παιδείας, δηλαδή μέσα από την παραγωγή και τη διάδοση της γνώσης και τη διαμόρφωση ενεργών πολιτών με κριτική σκέψη και σφαιρικές γνώσεις, μπορεί η οικονομική ανάπτυξη να συμβαδίζει με την κοινωνική ευημερία, τη δικαιοσύνη και τον πολιτισμό.